

ALLT ÄR MÖJLIGT FÖR DEN SOM TROR

Sigurd Grindheim

"Som ni tror skall det ske med er" (Matt 9:29). "Din tro har frälst dig" (Mark 5:34). I evangelierna ser vi att det finns ett nära samband mellan tro och helande. För en lidande kristen ligger det nära till hands att fråga: Kunde jag bli befriad från detta om jag bara hade tillräcklig tro? Med andra ord: Beror mina problem på att jag inte är from nog?

FÖR ATT FÅ RÄTT SVAR på frågan behöver vi se helandeberättelserna i Nya testamentet i deras rätta sammanhang. Det är inte så att målet för tron är helande, utan helandet når sitt mål där det skapas tro. Lidande och avsaknad av helande är inte ett tecken på ogudaktighet, utan kraften till att hela är ett tecken som visar Jesu Kristi sanna natur: han är Guds Son. Tron ses inte först och främst som medel till helande, utan helande-undren betraktas som ett medel som skapar och ger näring till tron på Jesus Kristus. Det är bara Johannesevangeliet som uttryckligen säger att detta är syftet med skildringarna av undren (20:31), men ett noggrant studium av sammanhangen i de andra evangelierna visar på samma tendens hos dem.

Helande och fromhet

Om det finns ett samband mellan tro och helande, ligger det nära till hands att man ser motsvarande samband mellan synd och lidande. Det är väl känt att Nya testamentet kom med andra tankar i fråga om synd och sjukdom än de som var vanliga under det första århundradet. Även om det ibland förutsätts att synd ligger bakom sjukdom och lidande (Joh. 5:14, 1 Kor. 11:30), står det också klart att det inte finns ett automatiskt samband. Om en person är utsatt

för något slags lidande är det fel att dra slutsatsen att detta måste bero på en särskilt allvarlig synd (Joh. 9:30). Även om man inte kan utesluta ett samband mellan synd och lidande, avvisar Nya testamentet tanken på att ett visst lidande skulle kunna säga oss något om en människas etiska eller kristna ställning eller värde.

Å andra sidan ser man inte heller helande som tecken på en berömvärd tro. Men vid första ögonkastet förefaller tro och helande ha ett nära samband. Även om kraften till att hela kommer från Gud, kan det verka som om det är tron som är orsaken till att undret sker. Men

när vi ser närmare på det, får vi klart för oss att sambandet inte är så enkelt. Vid flera tillfällen får vi inte veta något alls om tron hos dem som blir helade; vi vet inte ens om de över huvud taget hade tro (Matt. 12:9–14, Mark. 1:29–34, Joh. 5:5–13). Detta påminner oss om att det står helt klart att syftet med skildringarna av undren inte är att säga oss något om

tron hos dem som vänder sig till Jesus, utan att säga oss något om Jesu makt. Undren är ett tecken på att Guds rike har kommit (Matt. 12:28) och att Jesus är Messias. Det är detta som Johannes Döparen får veta när han frågar vem Jesus är (Matt. 11:2–5). I sitt svar till Johannes säger Jesus att den som inte tar anstöt av honom är salig (11:6). Frågan är inte om man får uppleva ett under, utan vad man tror om Jesus Kristus. För Johannes Döparen, som sitter inspärrad i fångelse, är en del av poängen att han är salig om han tar emot budskapet om Jesus, även om han inte får uppleva att han blir frisläppt.

Det är inte så att målet för tron är helande, utan helandet når sitt mål där det skapas tro. ”

Matteus verkar vilja betona Jesu identitet när han skriver om undren. Därför använder han tilltalet "Davids son" oftare än de andra evangelisterna (jfr Matt. 15:22 med Mark. 7:26; se även Matt. 9:27; 20:30). Genom att ge Jesus denna titel understryker Matteus att Jesus är Messias, den utlovade Frälsaren som skulle komma i Davids släkt. När han kopplar samman denna titel med skildringarna av undren, betonar han att de visar oss vem Jesus är. Syftet med dessa skildringar är inte att de ska säga oss något om dem som blir helade och hurdana de är. Tvärtom är tanken att de ska säga något om vem han är som helar dem. Han är den som uppfyller Skriften. Han är Messias. I Matt. 8:16–17 står det uttryckligen att Jesus helar för att Jesajas profetia ska gå i uppfyllelse.

Om vi å andra sidan ser närmare på dem som ber om helande och får sin bön uppfylld, märker vi att de representerar alla tänkbara fromhetstyper. I Matteusevangeliet möter vi två personer som lyfts fram som förebilder eftersom de har "stor tro". Det är den romerske officeren som ber för sin sjuke son (8:5–13) och den syrisk-feniciska kvinnan som ber för sin dotter (15:21–28). Båda två utmärker sig genom att klart erkänna sin egen ovärdighet och sin orubbliga tilltro till kraften i Jesu ord. De är hedningar, något som är ett tydligt tecken på att Jesu gärning gäller hela världen och inte bara Israel. Båda är också förebedjare för andra som behöver ett under. Som vi ska se längre fram, är det aldrig den lidande utan alltid förebedjaren som tillrättavisas, när Jesus i evangelierna kritiserar bristen på tro i samband med ett under.

Men det hör inte till vanligheten att Jesus berömmar dem som har bett om ett under och fått uppleva det. Vid många tillfällen är det

högst oklart vilket slags tro de har. De visar fram en viss grad av tro, men i slutändan får de inte beröm för sin tro, även om Jesus besvarar deras bön. Det säger sig självt att ett under alltid förutsätter något slags tro, eftersom de som ber om ett under därmed visar att de tror att Jesus både kan och vill ge dem vad de ber om. Det är detta slags tro som ofta åsyftas när ordet "tro" förekommer i evangelierna. Det behöver inte generellt betyda att dessa människor står i ett rätt förhållande till Gud.

Frågan är inte om man får uppleva ett under, utan vad man tror om Jesus Kristus.

”

Ibland ser vi tydligt att det finns något att anmärka på i tron hos dem som kommer till Jesus, eftersom de inte kommer in i ett rätt förhållande till sin välgörare, Jesus, Guds Son. Vid några tillfällen framställs den helade i direkt dålig dager. Ett bra exempel på detta är den spetälske som blir helad i Mark. 1:40–45. Mannen bekänner frimodigt sin tro på Jesu förmåga att hela (v. 40), och han får det han ber om (v. 41–42). Icke desto mindre visar den spetälske flagrant brist på lydnad när Jesus ber honom att inte berätta något om det under som har skett (v. 43–45). Också i berättelsen om de två blindas i Matt. 9:27–31 ser vi exempel på ett slags tro som inte manar till efterföljd. De två blindas uppmanas att ge uttryck för sin tro, något som de också gör, och de får sitt bönesvar. Men på samma sätt som den spetälske i Mark 1:40–45 trotsar de Jesu befallning om att de ska behålla detta för sig själva.

Helande som hjälp till tro

Vad som blir resultatet av helandet är viktigare än helandet i sig. Det ser vi tydligt i berättelsen om de spetälska i Luk. 17:11–19. Nio av de tio spetälska, som kommer till Jesus och ber att han ska hela dem, utmärker sig på ett negativt sätt i motsats till den tionde, en samarit, som kommer tillbaka efter att ha fått uppleva att

han blivit frisk. I kontrasten mellan de nio och den tionde ligger en underförstådd kritik av de nios otacksamhet. Det har säkert sin betydelse att det bara är samariten som får höra att han är frälst. Samariten får beröm, inte för att han haft tillräckligt mycket tro för att bli helad, utan eftersom han kommit tillbaka för att tacka och ära Gud. Vi kan inte med säkerhet veta vad detta säger om hur mycket han förstått av Jesu gudomlighet, men vi märker under alla omständigheter att hans erfarenhet gett honom ett djupare förhållande till Jesus. Han har inte stannat vid helandet i sig, utan det han varit med om har lett till att han riktat sin tacksamhet mot Jesus som har helat honom. Han erkänner att det han tagit emot från Jesus, det har han i grund och botten tagit emot från Gud.

Jesu avslutande ord, "Din tro har frälst dig", är en mening som ofta upprepas när Lukas skriver om helandet. Ofta syftar den på fysiskt helande, eftersom Jesus säger dessa ord i samband med helande. Det grekiska ordet *śazā* kan beteckna både fysiskt helande och frälsning i vidare bemärkelse. I Luk. 17:19 hade samariten redan blivit helad på samma sätt som de nio andra som inte fick höra dessa ord. "Frälst" måste därför ha den vidare betydelsen här. Meningen "Din tro har frälst dig" förekommer oftare hos Lukas än hos de andra evangelisterna, och tydligen är det ett av de drag som han vill framhäva i sitt evangelium. Lukas vill kanske antyda, att tanken med helande är att det ska leda till att den helande tar emot ännu mer av de gåvor som Jesus ger. Detta kan bara ske om helandet leder till en djupare förståelse av vem Jesus är, att han är Guds Son som kommer med hel och full frälsning från Gud.

Som exemplet med de spetälska visar, kan ett under ge en spirande, underverks-fokuserad tro möjlighet att växa och utvecklas till en Jesus-fokuserad tro. Men det händer ofta att de som ber om ett under går miste om denna möjlighet. Ofta märker vi att de som bevittnar ett

helandeunder inte inser det rätta sambandet mellan Jesu kraft att hela och vem han är. I Markusevangeliet ser vi fyra slags felaktiga reaktioner på undren: fientlighet, oförstånd, tecken-sökande och förskräckelse. Undren har också en dubbel funktion hos Markus. På samma sätt som liknelserna har undren två syften, att skapa antingen tro eller förhårdelse, beroende på hur de tas emot.

När vi läser de många skildringarna av under i Markusevangeliet som en kallelse att låta tron växa och mogna, får vi ljus över de tillfällen då Jesus väntar med att svara på en bön om helande. Han väntar, eftersom han vill att de som söker hjälp ska ändra fokus från undret till honom själv. I Mark. 5:21–43 har berättelsen om kvinnan med blödningar placerats mitt i berättelsen om Jairus dotter. Kontrasten mellan de två är slående: å ena sidan ser vi en man med gott anseende, synagogföreståndaren Jairus, och å andra sidan en namnlös kvinna med blödningar. Jairus, en man med hög status och stort inflytande, närmar sig Jesus ansikte mot ansikte och bjuder honom hem till sig. Den namnlösa kvinnan, som ständigt var rituellt oren på grund av sitt lidande, närmar sig Jesus obemärkt bakifrån. Så som Markus beskriver det finns det ett samband mellan de två olycksdrabbade. Blödningarna har varat i tolv år, och lika många år är Jairus dotter. Men till slut får den namnlösa kvinnan beröm för sin tro och fungerar som motsats till Jairus, som Jesus uppmanar att tro. Jairus själv får inte något sådant beröm. I själva verket sägs ingenting om Jairus tro. Därmed får skildringen av dessa under ett öppet slut. Undren fungerar som en kallelse till Jairus (och läsaren) att få upp ögonen för vem Jesus är och att följa den namnlösa kvinnan i hennes tro.

Är tro en förutsättning för helande?

Det ser ut som om Markusevangeliet flera gånger visar att det är tro som leder till under, och att tro till och med kan vara ett villkor för

mirakulöst, gudomligt ingripande. I berättelsen om den besatte pojken (Mark. 9:14–29) tycks helandet förutsätta tro. Men det visar sig att fadern får hjälp trots att han bekänner att hans tro vacklar. Berättelsen blir ett nytt vittnesbörd om var man kan få hjälp, om Jesu vilja och förmåga att hjälpa och om hur lönlöst det är att söka hjälp någon annanstans. Först ser vi att lärjungarna är oförmögna att driva ut den onde anden. Det kan bero både på deras egen och på faderns uppfattning av deras förmåga grundad på deras egen makt. Detta kommer fram både i faderns reaktion och i Jesu svar. Fadern förklarar besvikelsen som ett uttryck för bristande förmåga, och Jesus inskräper att ingen teknik kan utföra ett under som detta. Han vänder i stället uppmärksamheten mot bönen.

När fadern slutligen kommer till Jesus beviljas inte hans bön om helande omedelbart. I stället får vi bevittna ett samtal om tro. Fadern får en fördjupad förståelse av vem Jesus är och vad tro är, så att hans egen tro kan rättas till. Hans ursprungliga fråga tyder på visst tvivel (möjligen förorsakat av lärjungarnas fiasko) på om Jesus verkligen kan hela (v. 22). Jesu svar är paradoxalt: han tillbakavisar att han saknar förmåga, förutsatt att det finns tro (v. 23). För den tvivlande fadern måste detta ha tornat upp sig som ett omöjligt krav: du ska få se att ditt tvivel är ogrundat, men först måste du sluta tvivla! Jesu ord får fadern att ropa ut sin hjälplöshet och vända sig till Jesus: "Jag tror. Hjälp min otro!" (v. 24). Nu tilltalar han inte längre Jesus som om han vore en av många andeutdrivare. Nu är han beroende av honom och ropar i förtvivlan. Samtalet har inte kunnat bekräfta styrkan i mannens tro. Tvärtom når samtalet sin höjdpunkt när han uttrycker sin svaghet. Men det är denna svaghet som får fadern att rikta sin tro mot Jesus i ett sant beroende av honom. Därmed vittnar helan-

det om Jesu allmakt till och med i mötet med en vacklande tro.

I Mark. 6:5–6 finner vi ett annat exempel, som ofta används för att visa att tro är en förutsättning för helande. Där får vi veta att Jesus inte kunde göra några kraftgärningar i Nasaret och att han förundrade sig över deras otro. Men det är nödvändigt att lägga märke till fler saker. Anmärkningen kan inte tolkas som ett absolut uttryck för begränsad förmåga att hela, eftersom det skulle ha stått i direkt motsättning till vad Jesus säger vid mer än ett tillfälle i Markusevangeliet (9:23; 11:23–25). Orden betyder snarare att det inte var i enlighet med Jesu planer att utföra några under där. Ändå utförde han ett fåtal under och helade några sjuka. Om poängen helt enkelt hade varit att det enbart var de som hade tro som kunde bli helade, borde Markus ha sagt det. Men här beskriver han en stad där Jesus inte tas emot i tro, något som har till följd att Jesus avstår från att göra några uppseendeväckande under där. Det sägs inte att de som kommer till ho-

Bönens makt
kommer alltid
att vara
underordnad
Guds vilja. ””

nom och ber om ett under saknar tro. Vi får inte höra att de inte har tillräckligt stark tro för att bli helade. I stället är det staden Nasaret som helhet som blir klandrad. Det ser ut som om det är en kollektiv skuld som hänger samman med invånarnas förhärdelse (jfr. Matt. 11:21; Luk. 10:13). Otron bestod inte i bristande tro på att Jesus hade makt att göra under (något som tro vanligen visar på i Markusevangeliet). Folket lade märke till de mäktiga gärningar som Jesus gjorde och blev förundrade (Mark. 6:2). Deras otro bestod i att de inte ville inse att denna undergörande makt var Guds makt och att detta betydde att Jesus var Guds Son (6:3). I detta andliga klimat hade det varit i strid med Jesu planer om han gjort under. Han kom inte för att visa upp sig och inspirera till en "undergörande tro", utan för att skapa tro på Jesus som Guds

Son (1:1, 15; 15:39). Det som oroade Jesus var inte bristen på tro som en förutsättning för undren, utan bristen på motsvarande tro som reaktion på undren. Denna tolkning bekräftas när vi jämför med det som sker när Jesus stillar stormen. Där får vi veta att Jesu övernaturliga hjälp inte nödvändigtvis är beroende av tro. Lärjungarna trodde inte, och de blev klandrade för sin otro, men det hindrade inte Jesus från att hjälpa dem (4:35–41; 6:45–52).

Markus 11:22–25 innehåller Jesu kraftigaste bekräftelse av bödens makt: "Allt vad ni ber om och begär, tro att ni har fått det, så skall det vara ert." Men poängen är inte att de som ber kan göra vad de vill så länge deras tro är stark nog, utan att bödens makt, när den riktar sig till den allsmäktige Fadern, är obegränsad. Men denna makt kommer alltid att vara underordnad Guds vilja, något som vi lär oss av den bön som Jesus ber i Getsemane (och faktiskt är den enda exempelbönen i Markusevangeliet). I mötet med lidande och död ber Jesus uppriktigt och vädjande om befrielse, men underordnar ödmjukt sin bön under Guds vilja (14:36). Med denna bön står Jesus som förebild på den hållning han krävde av sina lärjungar: att ta sitt kors på sig (8:34). Även om den allsmäktige Fadern har makt att ta bort lidandet, är Jesus öppen för att Faderns vilja kan innebära lidande. Men lidandet får inte sista ordet. Jesus lovar att de som förlorar sitt liv för hans och för evangeliets skull ska rädda det (8:35).

Även om paradoxen med att Guds barn får lida förblir obegriplig, får vi nytt perspektiv i ljuset av korset. På samma sätt som Frälsaren fullkomnades genom lidande och Guds lamm segrade när det slaktades, så är också Guds barn starka när de är svaga och segerrika när de lider nederlag.

Slutsats

Det finns inte skäl att se tro som en förutsättning för helande eller helande som ett resultat av särskilt berömvärd tro. Förhållandet mellan tro och helande varierar betydligt i de olika skildringarna i evangelierna. Men dessa skildringar har viktiga delar gemensamt: syftet med

Jesu under är alltid att de ska rikta uppmärksamheten mot vem han är och inte mot den lidandes tro. Tron är inte ett mål i sig, utan målet för tron är Kristus. För den lidande kristne är det befriande att bli försäkrad om att helande aldrig är en belöning för en enastående tro. Helandeundret förhärskar Jesus och inte den troende. Ibland väntar

Helandeundret
förhärskar
Jesus och inte
den troende.

”

Jesu med att hela så att den bedjandes tro kan växa och utvecklas. Men man ska inte tolka det så att tron blir starkare, utan snarare så att den får ett tydligare fokus, tills den är riktad mot Jesus allena, och mot Jesus som Guds Son.

Eftersom syftet med skildringarna av helande är att förhärskar Jesus snarare än att säga något om den lidande, säger evangelierna mycket lite eller ingenting om dem som inte får uppleva något helade. Det förblir Guds privilegium att veta varför vissa blir helade och andra inte. Det vi kan sluta oss till från evangelierna är att helande eller brist på helande inte säger något om en persons tro eller brist på tro. Ibland tillåter Gud att hans namn blir förhärskat genom helande, och ibland tillåter han att hans lärjungar förhärskar honom genom sitt lidande.

Sigurd Grindheim

PhD i NT, Trinity Evangelical Divinity School, Deerfield, Illinois, USA, och för närvarande lärare vid Mekane Yesus teologiska seminarium, Addis Abeba, Etiopien.

Artikeln har varit publicerad i "Fast Grunn" 3/2005 under rubriken "Alt er mulig for den som tror".

Publicerad med tillstånd av författaren och "Fast Grunn".

Översättning från norskan av Gunilla Davidsson.

Bearb. av red.